

Fabuloasa poveste a regelui banatean din Insula Timor

Stefan Both,

Andreas Gebhardt s-a nascut la 23 iulie 1884, in satul Sacalaz, localitate aflata la sapte kilometri de Timisoara, si a ajuns suveran, timp de doi ani, pe o insula aflata la celalalt capat al lumii. Aceasta este povestea venita din alte timpuri a unui aventurier care l-ar fi facut invidios pana si pe Jules Verne.

Odiseea regelui Timorului a fost dusa din Romania de catre svabii care au emigrat din Sacalazul candva eminentamente nemtesc. Iar incredibila poveste de la inceputul secolului trecut, cu peripetii de pomina, calatorii peste continente, rebeliuni si razboaie mondiale, a fost scoasa la iveala de Horst Fassel si Josef Schmidt, doi cercetatori din Munchen care au scris in 1986 un veritabil „abecedar” despre personalitatile din Banatul de altadata, dupa relatari si povesti ale localnicilor. Gebhardt mai apare si in „Lexiconul biografic al germanilor banateni”, scris de Anton Peter Petri, in 1992.

Inainte de toate, insa, prima poveste a fost scrisa de Henrich Lauer, intr-o carte care se afla in arhivele Episcopiei Romano-Catolice din Timisoara. „Andreas Gebhardt a plecat ca un vagabond in strainatate si s-a intors in patria sa ca un rege incoronat. Alti tineri din familii numeroase, care-si incercasera pana atunci norocul in strainatate, se intorsesera in tara ca si croitori, tamplari sau pantofari. Altii, mai norocosi, reusera chiar sa devina profesori sau preoti, dar niciunul nu mai izbutise pana atunci sa revina ca rege”, scrie Henrich Lauer, in volumul „Cu soarele in fata - Banatenii care calatoresc si descopera lumea”.

„Vorbim engleza, franceza si italiana”

Cei care au descoperit peripetiile lui Gebhardt n-au reusit sa obtina foarte multe detalii despre incredibila sa viata. Traseul i-a fost insa reconstituit pana la un moment dat. Viitorul rege Andreas a manifestat inca din copilaria petrecuta la Sacalaz, sat locuit de svabi din Banatul pe atunci austro-ungar, o fascinatie pentru aventuri. Ii placea foarte mult sa citeasca, lucru prin care se si deosebea de ceilalti colegi de scoala. Era mare amator mai ales de jurnale de calatorie. Si-a urmat pasiunea si atunci cand s-a angajat ca ucenic la magazinul de textile Blauer Stern (Steaua Albastra) din Timisoara. Faptul ca era mereu cu ochii in carti nu prea l-a incantat pe proprietarul magazinului, dar acesta a apreciat totusi inclinatia ucenicului sau pentru limbi straine. Datorita tanarului, patronul a scris cu mandrie pe tablita de la intrare: „Vorbim engleza, franceza si italiana”.

Andreas nu era inasa interesat sa invete limbi straine pentru a atrage clienti, el avea alte visuri. Iar intr-o zi, in anul 1908, pur si simplu nu a mai aparut la serviciu...

Zilele au devenit saptamani, luni si ani, fara ca familia sau prietenii sa mai stie ceva de Andreas. Totul pana cand, intr-o zi a anului 1913, primaria din Sacalaz a primit o instiintare prin posta, de la Curtea Suprema din Olanda, in care se arata ca Andreas Gebhardt era condamnat la moarte pentru fapte de rebeliune comise in Insula Timorului! Regatul Olandei cerea o confirmare ca rasculatul capturat provenea din satul banatean. Pana si autoritatile de la Budapesta si Viena au fost informate de faptele cetateanului din Imperiul Austro-Ungar.

Fochist, pirat, suveran

Intre aceste doua vesti care au tulburat putin viata linistitei comunitati germane din apropierea Timisoarei se ascundeau inasa talazurile unui destin incredibil. Andreas Gebhardt a plecat din Timisoara in 1908 si, cu banii pe care ii avea, a ajuns pana in Marea Britanie, de unde va fi privit lung catre Lumea Noua. America il fascina. Pentru ca nu avea suficienti bani, s-a angajat fochist pe un vapor. Asa a reusit sa traverseze Atlanticul si a ajuns in Canada. N-a stat mult nici acolo, continuandu-si repede aventura catre Statele Unite ale Americii.

Nu stim exact cu ce s-a ocupat Andreas in SUA, cert este inasa ca dorul de duca l-a cuprins iar repede. In portul Philadelphia se imprietenește cu un alt aventurier, al carui nume nu-l stim inasa, si impreuna cu acesta reuseste, in 1910, sa fure un vas. Povestea e halucinanta, dar este consemnata in actele vremii, atat de autoritatile americane, cat si de cele olandeze. Odata iesiti in larg, rasculatii pornesc spre Oceanul Indian, cu Andreas in rolul capitanului. Cele mai multe insule din zona Indoneziei erau deja, la acea ora, colonizate de olandezi, britanici sau portughezi. Peste cateva luni, pe una din ele, in partea olandeza a Timorului, ajunge si banateanul din Sacalaz.

Andreas se imprieteneste repede cu bastinasii, carora le ofera ajutorul in lupta impotriva colonistilor olandezi. Face cunostinta cu seful tribului si cu fiica acestuia. Urmeaza o poveste de dragoste care se incheie cu o casatorie, iar in 1911 Andreas Gebhardt devine rege al Timorului.

„Un rege nu slujeste alt rege”

Vestea ca un alb, un european, a devenit capetenia triburilor din Timor a produs stupefactie peste mari si tari. Insași Wilhelmina Helena Pauline Marie, regina Olandei in perioada 1890-1948, a cerut sa-l intalneasca pe acest monarh neobisnuit si deloc usor de prins. Dupa mai multe conflicte cu fortele armate olandeze, Gebhardt este, pana la urma, arestat in 1913 si dus in Olanda, unde e judecat in regim de urgenta, acuzat de rebeliune si condamnat la moarte.

Regina Wilhelmina a Olandei a dorit sa-l cunoasca pe monarhul din

Timor, apoi l-a gratiat Foto: Corbis

Pana la urma, banateanului i-a suras norocul. Regina Wilhelmina il gratiaza, iar Andreas se intoarce acasa acasa, la Sacalaz. Nu sta insa prea mult timp in Banat, pentru ca situatia se tensioneaza in Europa, Primul Razboi Mondial sta sa izbucneasca si svabul e chemat in armata austro-ungara. Eroul epopeei noastre n-avea insa chef sa moara pentru cauze care nu-l interesau, profita de inrolare pentru a pleca din nou de acasa, dar dezerteaza, si autoritatile ii pierd urma. Ajunge in Elvetia, apoi in Franta, de unde in 1915 pleaca iar in America de Nord.

Din Cuba vin ultimele vesti de la el, unde la sfarsitul celui de-al doilea deceniu al secolului al XX-lea trimite acasa, la Comandamentul Militar din Timisoara, dar si imparatului Franz Iosef, al deja defunctului Imperiu al Austro-Ungariei, o scrisoare cu un mesaj de-a dreptul memorabil: „Un rege nu slujeste alt rege”!

Nu se stie nimic despre familia suveranului din Sacalaz

Ultimii membri ai familiei Gebhardt din Sacalaz au sfarsit prin a fi deportati in Baragan, de regimul comunist, in anul 1951. Nici de ei nu s-a mai auzit nimic.

Biserica romano-catolica din comuna a fost inaltata cu peste un secol inainte nasterea lui Andreas Gebhardt. De biserica mai are grija acum doar tanti Ana, o catolica unguroaica.

„Preotul din Mehala (n.r. - cartier din Timisoara) mai vine sa tina slujbe o data la doua saptamani. Am ramas vreo 20 de catolici in comuna si, din pacate, biserica se degradeaza”, spune femeia care are cheia bisericii unde in 1884 a fost botezat micutul Andreas Gebhardt, viitorul rege din Timor.

Inainte de Al Doilea Razboi Mondial, la Sacalaz traiau aproximativ 4.000 de etnici germani. Miscarile demografice care au avut loc in Romania au facut ca satul banatean sa fie invadat de familii de romani ardeleni si moldoveni. Majoritatea svabilor au ales sa emigreze in Germania pana in 1989, iar restul - dupa Revolutie.

Astazi mai sunt in Sacalaz cel mult zece nemti.

Primarul din Sacalaz e interesat de romani

Povestea lui Andreas Gebhardt este tratata pe scurt si de publicistii Gheorghe Blejusca si Stefan Tomoioga, care au intocmit monografia Sacalazului. „Am scris doar cateva randuri, pentru ca, din pacate, nu am gasit prea multe informatii. Stim ca s-a nascut la Sacalaz, ca a fugit in America, de unde a furat un vapor, iar apoi a ajuns in Timor. Dupa luptele cu armata olandeza, a devenit regele Timorului. Ne-au mai ajutat cu ceva date nemtii care sunt plecati de aici in Germania. Din pacate, nu au mai ramas nemti in sat care sa povesteasca despre asta. Au plecat toti”, ne-a declarat Blejusca.

In ceea ce priveste oficialitatile locale care conduc acum Sacalazul, nu exista nicio sansa ca Andreas Gebhardt sa fie reabilitat, iar satul sa profite de pe urma lui, asa cum ar face orice administratie dintr-o localitate occidentala, macar de dragul turismului, daca nu si pentru trecutul si identitatea comunei.

Ilie Todasca, primarul actual al Sacalazului, a auzit de Andreas Gebhardt, dar nu are dorinta de a profita de pe urma acestei povesti si de a scoate satul din anonim. „Noi incercam sa scoatem in evidenta faptele romanilor din Sacalaz. Am auzit ca acest rege al Timorului este din Sacalaz. Dar tot ce stiu este ce scrie in monografia satului. Eu nu-l iau in serios pe acest Andreas Gebhardt, care s-a autointitulat rege. Asa, mai avem un rege autointitulat, regele Cioaba, fara sa-l recunoasca nimeni”, ne-a comunicat Ilie Todasca.

Ilie Todasca, actualul primar din Sacalaz, nu e

impresionat de svabii care au ridicat localitatea. Foto: Stefan Both

In fosta resedinta regala au stat si 20 de oameni

Andreas Gebhardt a locuit pe strada a VI-a, la casa cu numarul 510. Vechea cladire mai exista si astazi, fiind locuita de familia Neamtu. „M-am mutat aici in urma cu 25 de ani. Casa mea parinteasca a fost cea de vizavi. Nu stiu absolut nimic despre regele care a stat in casa asta. Acum cativa ani au venit niste nemti si au inceput sa pozeze casa. Am ramas mirat si atunci am auzit ca aici ar fi locuit Andreas. Anul trecut a mai fost cineva de la Foaia Sacalazului sa faca poze”, ne-a spus Florea Neamtu, actualul proprietar al casei.

Barbatul afirma ca fatada casei este chiar cea originala, de acum aproape 200 de ani, insa in interior a facut lucrari de modernizare. „Inaintea mea au stat niste moldoveni. Era vai de capul lor. Locuiau si 20 de persoane in casa”, se scutura Neamtu, care a lucrat la tipografia din Timisoara intre 1969 si 1999, cand a iesit la pensie.

Intrebat daca ar fi de acord ca pe casa lui sa fie montata o placuta care sa arate ca acolo a stat regele Timorului, Florea Neamtu s-a aratat entuziasmat de idee. „Cum sa nu! Sa faca si un mic monument in fata casei! Daca nu vor cei de la primarie, spuneti-le nemtilor ca le dau eu voie. Sa vina sa puna o placa comemorativa. Cred ca ar fi frumos”, ne-a marturisit actualul proprietar.

In rest, in Romania anului 2013, la Sacalaz, nimic nu aminteste ca acolo s-a nascut si a locuit cel care, acum mai bine de 100 de ani, devenea rege pe o insula din Oceanul Indian. ; Casa familiei de svabi Gebhardt, din localitatea banateana Sacalaz, e locuita acum de familia de romani Neamtu

In casa familiei de svabi Gebhardt locuieste

acum familia de romani Neamtu. Foto: Stefan Both

Biserica Romano-Catolica din Sacalaz, unde a

fost botezat Andrea Gebhardt Foto: Stefan Both Timor si revolta de pe Bounty

Timor este o insula care are o suprafata de 33.850 de kilometri patrati, fiind cea mai mare din arhipelagul Sondele Mici din estul Arhipelagului Indonezian. Insula este situata in Marea Timor, din Oceanul Indian. La est, la cateva sute de kilometri, se afla insula Flores, iar la nord-vest, la circa 600 de kilometri, insula Sulawesi (denumire veche - Celebes). Timor se situeaza la 1.100 de kilometri vest de Noua Guinee.

Din punct de vedere politic, insula este impartita intre doua state, Timorul de Vest (Timor Barat), care are o suprafata de 19.000 de kilometri patrati, cu doua milioane de locuitori, si apartine de provincia Nusa Tenggara Timur (Indonezia), si Republica Democrata Timorul de Est, cu o suprafata de 15.007 kilometri patrati si o populatie de aproximativ un milion de locuitori, avand capitala la Dili.

Insula a fost impartita politic intre olandezi si portughezi, in 1859. Timorul de Vest a fost numit si Timorul Olandez, dupa care a devenit Timorul Indonezian. Timorul de Est a fost colonie portugheza pana in 1975.

Insula este locuita de indigeni melanezieni. In trecut exporta lemn de santal, sclavi, miere si ceara. In 1789, acolo au ajuns supravietuitorii celebrei revolte de pe nava Bounty.
